

Amerika ve Rusya Denkleminde Türkiye

Mehmet ŞAHİN, Muhammet YILDIZ

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize, Türkiye

Kısa süreli ve dar bir alan içinden olayları değerlendirmek genelde yanıltıcı olur. Ülkelerarası ilişkileri değerlendirirken özellikle güçlü ülkelerin faaliyetlerini analiz etmek gerekir. Küresel düzen içinde enerji, din ve demografik kavramlar üzerinde yürüten bu sistem, gelecekte kurulacak yeni dünya düzeninin de kilit anahtarı olacaktır.

Teknolojik gelişmelerin temeli, fizik ve tarih ilişkisinin çok yönlü değerlendirilmesi ile anlaşılmaktadır. Nitekim Temel bilim çalışmalarının birbirleri ile ilişkisinin incelenmesi, gelecek için kurulabilecek en büyük stratejilerden birisidir. İnsanlığın var olduğu günden beri hızla ilerleyen tarih ve fizik bilimi, gelecekte tanık olacağımız gelişmeler için bizlere önemli bulgular vermektedir. Bu açıdan bakıldığında geçmişte kurulmuş ve gelecekte kurulacak devletlerin teknolojik ve siyasi açıdan tahlilini yapmak büyük önem arz etmektedir. Örneğin çok önceden bilindiği halde kullanılması henüz yeni olan ve 2050 yıllarında dünyada en çok kullanılacak enerjiler kapsamında hidrojen, güneş, nükleer enerji ve doğalgazı düşünebiliriz.

Petrolü saymamamızın sebebi petrolün bitmesi meselesi değildir. Aksine petrol bitmeyecektir. Gelişen dünya düzeninin de enerji kaynaklarına yönelik hedef şaşırtma amacına dayanan bu düşünce, Batılı devletler tarafından üretilmiştir. Düşünün ki bir uçağın, tankın, arabanın tüm teknolojisi gelişiyor; fakat enerji teknolojisi aynı kalıyor. Böyle bir şey mantığa aykırıdır. Fakat yeni teknolojileri geliştirmek ve bu alanlara yatırım yapmak için Batılı devletler kendi halkını ve dünya halklarını inandırmaya yönelik olarak: “Petrol bitiyor, yirmi ile kırk yıl arasında rezervler bitecek” türü haberler yaptırarak hedef şaşırtabilmektedir. Rusya'nın gelirleri temelde iki kaynağa bağlıdır. Birincisi ve nerde ise gelirlerinin yüzde sekseni doğalgaz, geri kalanı

petroldür. Bu yüzden doğalgaz Rusya için var olmak ve yok olmak arasındaki belirleyici unsurdur. Rusya'nın en çok doğalgaz sattığı pazar Avrupa'dır. Bir ara katar doğalgazının, İsrail doğalgazının, hatta Kıbrıs açıklarındaki doğalgazın Avrupa'ya taşınması gündeme gelmişti. Özellikle katar dan gelecek doğal gaz boru hattının Suriye'nin Türkmen bölgesinden Türkiye'ye geçiş yapması lazım. Tüm bu doğalgaz hatları oluştuğunda Rusya önemli bir pazarı kaybedecek. Bu pazar olmadan Rus ekonomisi dibe vururdu. Bu yüzden Rusya bu yeni hatları önlemek için Suriye'de savaşa girdi ve sonuçta Suriye'de kalıcı üstlere sahip oldu. Rusya'nın bu durumunu anlamak ve ona bir çıkış kapısı göstermek gerekmektedir. Rusya ve Amerika'nın kabul edebileceği en doğru politika Hazar denizini Karadeniz'e bağlamaktır. Bu anlamda mevcut Hazar-Karadeniz arasında doğal olarak var olan nehir bağlantısı genişletilebilir. Hazar denizi ile Orta Asya'daki diğer göller arasında da nehir bağlantıları var. Bunlarla da hazara bağlandığında Sibiryadan Çin sınırına kadar bir bölge, gemi taşımacılığı ile Karadeniz'e oradan Tuna ile Avrupa'nın içlerine kadar bağlanabilir. Tüm bu bölgede doğalgaz sağlayıcısı Rusya olur. Türkiye bu zaman içinde yeni doğalgaz hatlarına izin vermez. Böylelikle Orta Asya'da gemi

taşımacılığı sayesinde ticari faaliyetler artar. Bunun yanında Orta Asya, önemli maden rezervlerine sahiptir. Bu madenlerin işlenmesi, ürünlerinin taşınması, diğer faaliyetleri de katınca Orta Asya ülkeleri daha da zenginleşir. Orta Asya ülkeleri ekonomik gelişme ile birlikte Çin tehdidine karşıda durabilir. Maden işletmelerinin kurulması bunların borsalarının yönetilmesi hele ki yeni enerji kaynaklarında temel olacak madenlerin dünya piyasasına sürülmesi ABD'ye bırakılırsa bu projede anlaşma sağlanabilir. Bu proje, Avrupa'nın da kabullenebileceği bir şekilde detaylandırılabilir. Bunun hayata geçmesi için Rusya, Amerika ve Türkiye üçlüsünün "yeni dünya" düzenin nasıl olacağı konusunda bir ana fikirde anlaşması gereklidir. Böyle bir uzlaşıda Türkiye büyük güçler arasında güç sınırlarını belirleyen ve dengeleyen olmalıdır. Türkiye'nin coğrafi konumu Ortadoğu, Afrika, Avrupa ve Orta Asya'nın kilidi konumundadır. Bu yüzden Türkiye Çinin ve Avrupa'nın ve Rusya'nın küresel güç olmasını engelleyebilir. Amerika bu plana tek itirazı Türkiye'yi nasıl kontrol edeceğimiz sorusudur. Amerika Türkiye'yi Kürtlerle bir federatif yapıyla zorlayıp Türkiye'yi Kürtler üzerinden kontrol etmek isteyebilir. Buna bizim uyma mecburiyetimiz yok, çünkü Amerika Türkiyesiz yeni

bir dünya düzeni kuramaz. Son olarak ülkemizin iki ana sorunu, bölge ve dünyada yerinin ne olduğu, tarihten ne getirdiğini anlayıp geleceğin temel teknolojik gelişmelerinde alternatif enerji kaynaklarını öngörüp bunların ülke ile ilişkisini anlayıp buna göre politika üretmek. İkincisi de kültürel birikiminin ne olduğu ve bu birikimin dünyaya nasıl sunulacağı noktasında eksiği var.

Ayrıca din değişimlerinin dünyayı büyük ölçüde etkileyeceği kesindir. Bu değişimler İslam dini lehinde olacağı açıktır. Bunun etkisi herkesin hayalinin ötesinde olacaktır.